

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans
undervisning om kunskapsområdet sexualitet,
samtycke och relationer vid Anpassad grundskola
Marieberg 1 i Motala kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans undervisning om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer vid Anpassad grundskola Marieberg 1. Granskningen genomfördes under vårterminen 2025.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen tre utvecklingsområden som angetts i beslut den 29 april 2025.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Anpassad grundskola Marieberg 1 senast den 5 november 2025 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Motala kommun har inkommit med en sådan redovisning den 30 oktober 2025.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Utvecklingsområde 1: arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck

Motala kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 2: utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande

Motala kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 3: samordna undervisningen så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet och säkerställ att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att stärka sina kunskaper inom kunskapsområdet

Motala kommun har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen förutsätter att Motala kommun tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har påbörjat ett arbete med att utveckla undervisningen inom kunskapsområdet för att på så sätt öka elevernas möjligheter till att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck. Av redovisningen framgår att eleverna arbetat med värderingsövningar, bland annat på lektionerna i samhällskunskap och religion, vilket gett eleverna möjligheter att resonera kring normer, relationer och maktstrukturer. Eleverna har även återkommande deltagit i kill- och tjejsnack samt gruppdiskussioner där bland annat hedersproblematik avhandlats, vilket gett eleverna tillfällen att reflektera och ställa frågor. Av redovisningen framgår vidare att det finns planer för att ytterligare utveckla undervisningen genom att arbeta mer strukturerat med värderingsövningar inom det tematiska arbetssättet som skolan infört och integrera fler ämnesområden, med syftet att ge eleverna ännu fler tillfällen att samtala och lyfta olika perspektiv kring normer, jämställdhet, samtycke och hedersproblematik.

Enligt huvudmannen har arbetet hittills lett till att undervisningen fått ett tydligare fokus på kunskapsområdet samt att eleverna har fått utökade möjligheter att diskutera frågor om könsroller, makt och hedersproblematik. Lärarna upplever att samtalen har blivit mer öppna och nyanserade samt att eleverna blivit mer delaktiga i olika diskussioner. Eleverna har också fått ökade möjligheter till att lära sig identifiera olika former av förtryck och ojämlikhet. En ytterligare effekt av arbetet är att det lett till ett tydligare fokus bland personalen på att stärka elevernas medvetenhet och kunskaper om exempelvis jämställdhet, normer, makt och samtycke, vilket huvudmannen menar kommer ge eleverna ett mer utvecklat språk med flera begrepp samt verktyg för att kunna diskutera frågorna framöver.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har påbörjat ett arbete i syfte att säkerställa att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck

behandlas återkommande. Skolan har tagit fram ett årshjul som kopplats till undervisningen och samordnat det med årshjulet för skolans trygghetsarbete, vilket innebär att frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, men också att kunskapsområdet i sin helhet återkommer kontinuerligt under läsåret. Det gemensamma årshjulet skapar en tydligare struktur med rutiner för planering, dokumentation, uppföljning och analys av arbetet. Skolan har till exempel identifierat ett behov av en stabil och återkommande planering och har utifrån det byggt en struktur för hur frågor som behandlar hedersproblematik ska behandlas i undervisningen.

Frågor om hedersrelaterat våld och förtryck har också integrerats i undervisningen genom det tematiska arbetssättet som skolan infört, vilket innebär att eleverna möter samma teman i olika ämnen och i flera årskurser. Arbetssättet innebär också att frågor om hedersrelaterat våld och förtryck samt andra frågor inom kunskapsområdet inte kommer att behandlas som enstaka inslag utan som återkommande områden i undervisningen. Det är skolans förstelärare som leder det tematiska arbetet tillsammans med skolledningen vilket skapat ett mer sammanhållet arbetssätt bland personalen och stärker elevernas lärande. Av huvudmannens redovisning framgår att skolan planerar att fördjupa integrationen av hedersproblematik i det tematiska arbetssättet för att göra arbetet än mer ämnesövergripande och skapa fler tillfällen för eleverna att diskutera och få fördjupad förståelse för hedersrelaterat våld och förtryck, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Vidare framgår att skolan även planerar att genomföra fokusintervjuer för att fånga upp elevernas tankar, upplevelser och förståelse för hedersrelaterat våld och förtryck, samtycke och relationer. Resultaten är avsedda att användas i det fortsatta arbetet med att utforma undervisningen utifrån elevernas perspektiv.

Huvudmannen skriver att arbetet lett till ett utvecklat och förstärkt kollegialt arbete där personalen regelbundet får möjlighet att reflektera och dela efterrenheter, vilket förväntas leda till ökad samsyn och ett gemensamt ansvarstagande i personalgruppen. Effekterna av det införda tematiska arbetssättet är enligt redovisningen att det skapar igenkänning, repetition och möjligheter till fördjupning samt en progression i elevernas kunskaper.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- samordna undervisningen så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet och säkerställ att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att stärka sina kunskaper inom kunskapsområdet

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa att utbildningen inom kunskapsområdet blir såväl återkommande som samordnad för att på så sätt ge eleverna en möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet. Det framgår av redovisningen att lärarna har fått och kommer att få kompetensutveckling för att stärka sina kunskaper inom kunskapsområdet. Vidare framgår att lärarna har fått avsatt tid till att regelbundet kunna planera undervisningen gemensamt, både i lärarlag och ämneslag, för att koordinera teman, fördela ansvar och säkerställa progression i elevernas lärande. Lärarna har även tagit fram en gemensam mall med fokus på elevernas delaktighet, vilket har ökat likvärdigheten i arbetet med kunskapsområdet. Lärarna har genomfört auskultationer för att kunna diskutera gemensamma utmaningar och stärka sin förståelse för hur kunskapsområdet ska kunna integreras över stadier och ämnen, vilket lett till ett fördjupat kollegialt lärande med en tydligare samsyn kring undervisningens innehåll och syfte. Det har också gjort att planering, genomförande och uppföljning nu följs upp systematiskt och gemensamt av lärarna. Huvudmannen skriver att skolan planerar för att ytterligare förstärka de kollegiala forumen framöver för att skapa fler möjligheter för lärarna att diskutera, reflektera och utbyta erfarenhet kring undervisningen inom kunskapsområdet. Exempelvis planeras för att utarbeta en övergripande plan som tydliggör kunskapsområdets centrala delar och hur de olika ämnena kan bidra med sina perspektiv. Planen ska användas som stöd i planeringen av undervisningen.

Skolan har infört ett tematiskt arbetssätt med utgångspunkt i barnkonventionen, vilket gör att eleverna får ta del av kunskapsområdet som en helhet och inte endast i specifika ämnen vid särskilda tidpunkter. På så sätt får eleverna en förståelse för hur frågorna inom kunskapsområdet hänger ihop över ämnesgränserna vilket skapar en djupare förståelse. Arbetet har också förtydligat kopplingen mellan undervisningen och olika samhällsfrågor samt bidragit till att eleverna på ett mer konkret sätt kan reflektera över sina rättigheter och skyldigheter. Arbetssättet gör det också möjligt för lärarna att bygga på elevernas kunskaper stadietvis och göra undervisningen mer sammanhängande. Utöver detta har eleverna i de högsta årskurserna också besökt Ungdomshälsan och träffat personal med särskild kompetens inom kunskapsområdet. Skolan planerar för att utveckla samverkan med fler externa aktörer för att låta eleverna ta del av olika professioners kunskap och perspektiv. Detta kommer att förstärka undervisningen och bredda elevernas förståelse ytterligare.

Av redovisningen framgår vidare att rektorn har initierat utbildningsinsatser både via elevhälsoteamet samt genom att exempelvis bjuda in externa aktörer för att ge både personal och elever fördjupad kunskap inom kunskapsområdet. All personal har hittills genomgått en utbildning i hedersrelaterat våld och förtryck, som bland annat gett

personalen en utökad förståelse för hur dessa frågor kan kopplas till undervisningen. Skolan planerar också för att hela personalgruppen ska få riktad och återkommande kompetensutveckling i frågor som rör kunskapsområdet framöver.

Huvudmannen skriver att det tematiska arbetssättet, den regelbundna kompetensutvecklingen och det kollegiala lärandet tillsammans kommer att höja kvaliteten i undervisningen samt skapa en helhetsbild av kunskapsområdet för eleverna. Det utökade kollegiala lärandet samt det planerade fortsatta arbetet med gemensamma planeringar, auskultationer och reflektioner förväntas också stärka lärarnas ämneskunskaper och didaktiska förmåga inom kunskapsområdet samt fördjupa samsynen bland personalen.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Roger Persson, utredare.

I handläggningen av ärendet har även utredare Marta Rivelis medverkat.

Bilaga 1: Författningsstöd

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Undervisningens innehåll

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Lgra22, avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Samordnad undervisning

2 kap. 9 § skollagen (2010:800) Ledningen av utbildningen, Rektor.
Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Kunskaper i undervisningen

Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper, Mål.

Undervisningens form

Didaktiska val i undervisningen

Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper.
4kap. 9§ skollagen (2010:800) Inflytande och samråd, Allmänt om barnens och elevernas inflytande.
Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Mål.
Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Mål.
Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning tar rektorn ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Rektorns ansvar

Rektorns styrning

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Förutsättningar för samordning

2 kap. 9 § skollagen (2010:800) Ledningen av utbildningen, Rektor.

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Ansvar för kompetensutveckling

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.